

NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG HUẤN LUYỆN CHIẾN THUẬT CHO SINH VIÊN NGÀNH SƯ PHẠM GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH TRƯỜNG ĐẠI HỌC VINH

Nguyễn Đình Thắng

Trung tâm GDQP&AN Trường Đại học Vinh

Tóm tắt: Trong bối cảnh tình hình thế giới và khu vực có nhiều diễn biến phức tạp, khó lường, khó dự báo như hiện nay. Nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa đặt ra yêu cầu ngày càng cao đối với lực lượng vũ trang nhân dân, trong đó đào tạo ngành sư phạm Giáo viên Giáo dục Quốc phòng và An ninh (GDQP&AN) có vai trò quan trọng. Sinh viên ngành sư phạm Giáo viên Giáo dục Quốc phòng và An ninh là nguồn giáo viên trực tiếp trang bị kiến thức, bồi dưỡng lòng yêu nước, ý thức trách nhiệm và kỹ năng quân sự cho học sinh, sinh viên. Vì vậy, nâng cao chất lượng huấn luyện chiến thuật cho đối tượng này không chỉ là yêu cầu cấp thiết trước mắt mà còn mang ý nghĩa chiến lược lâu dài.

Từ khóa: Giáo dục Quốc phòng và An ninh, chiến thuật.

IMPROVING THE QUALITY OF TACTICAL TRAINING FOR STUDENTS MAJORING IN NATIONAL DEFENSE AND SECURITY EDUCATION PEDAGOGY AT VINH UNIVERSITY

Abstract: In the current context, the global and regional situation is undergoing many complex, unpredictable, and difficult-to-forecast developments. The task of building and safeguarding the Socialist Republic of Vietnam places increasingly high demands on the people's armed forces, in which the training of teachers in National Defense and Security Education plays an important role. Students majoring in National Defense and Security Education Pedagogy are the future teachers who will directly equip students with knowledge, foster patriotism, a sense of responsibility, and military skills. Therefore, improving the quality of tactical training for this group is not only an urgent immediate requirement but also holds long-term strategic significance.

Keywords: National Defense and Security Education; tactics.

Nhận bài: 16/04/2026

Phản biện: 14/05/2026

Duyệt đăng: 17/05/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Yêu cầu của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong tình hình mới đã và đang đặt ra những yêu cầu ngày càng cao đối với công tác Giáo dục quốc phòng và an ninh cho toàn dân nói chung và việc đổi mới, nâng cao chất lượng dạy học môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên các trường đại học nói riêng. Nghị định số 116/ 2007/NĐ - CP của Chính phủ nêu rõ mục tiêu, nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh là: “*Nhằm góp phần đào tạo con người phát triển toàn diện, hiểu biết một số nội dung cơ bản về quốc phòng, an ninh; truyền thống đấu tranh chống ngoại xâm của dân tộc, trách nhiệm nghĩa vụ của công dân về bảo vệ Tổ quốc; nâng cao lòng yêu nước, yêu chủ nghĩa xã hội, có ý thức cảnh giác trước âm mưu thủ đoạn của các thế lực thù địch; có kiến thức cơ bản về đường lối quốc phòng, an ninh; có kỹ năng quân sự, an ninh cần thiết để tham gia vào sự nghiệp xây dựng, củng cố nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân, sẵn sàng bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa*”. Để thực hiện được mục tiêu, nhiệm vụ nói trên thì công tác dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở các

trường cao đẳng, đại học hiện nay phải thường xuyên đổi mới theo hướng đa dạng, hiện đại, sát thực tiễn nhằm không ngừng phát huy tối đa tính tích cực, khả năng sáng tạo; rèn luyện năng lực tư duy, kỹ năng, kỹ xảo thực hành và khả năng vận dụng kiến thức về công tác quốc phòng và an ninh nhanh linh hoạt, sáng tạo, hiệu quả vào trong thực tiễn cho sinh viên.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

Trong những năm qua Trung tâm GDQP&AN, Trường Đại học Vinh tích cực, chủ động bằng nhiều chủ trương biện pháp đổi mới nội dung, phương pháp, giảng dạy, nghiên cứu khoa học, mục đích nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo, đáp ứng mục tiêu, yêu cầu đào tạo. Thực hiện Nghị quyết số: 29 - NQ/TW ngày 4-11-2013 “Về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế”, Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng, Nghị quyết Đại hội Đảng bộ trường Đại học Vinh lần thứ XII, Trung tâm GDQP&AN đã nâng cao chất lượng huấn luyện chiến thuật cho sinh viên ngành Sư phạm

GDQP&AN theo tinh thần đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo hiện nay là một yêu cầu cơ bản, quan trọng trong chương trình đào tạo các ngành sư phạm ở trường hiện nay. Thực tế trong những năm qua, quán triệt phương châm đổi mới giáo dục và đào tạo, nhiệm vụ huấn luyện chiến thuật cho sinh viên ngành Sư phạm GDQP&AN đã không ngừng phát triển về mọi mặt, chất lượng huấn luyện luôn được giữ vững và từng bước nâng lên. Nội dung các môn quân sự và môn chiến thuật đã trực tiếp góp phần bảo đảm vốn kiến thức cần và đủ cho sinh viên nói chung và sinh viên ngành Sư phạm GDQP&AN nói riêng sau khi ra trường hoàn thành tốt chức trách của mình, đặc biệt là đội ngũ nhà giáo tương lai.

Để tiếp tục nâng cao chất lượng huấn luyện chiến thuật cho sinh viên ngành Sư phạm GDQP&AN ở Trung tâm GDQP&AN, trường Đại học Vinh hiện nay, cần làm tốt một số giải pháp chủ yếu sau:

Một là, nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên huấn luyện chiến thuật

Nằm trong hệ thống các cơ sở giáo dục quốc phòng và an ninh bậc đại học của hệ thống giáo dục quốc dân, Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh - Trường Đại học Vinh có nhiệm vụ bồi dưỡng kiến thức giáo dục quốc phòng và an ninh cho đối tượng là sinh viên của các đơn vị trực thuộc Trường Đại học Vinh. Trong đổi mới nâng cao chất lượng giáo dục đào tạo đặc biệt nâng cao chất lượng huấn luyện chiến thuật cho các đối tượng sinh viên, người thầy - người giảng viên đóng vai trò tiên quyết. Để có được đội ngũ giảng viên tốt, phát huy vai trò trách nhiệm của cấp ủy, chỉ huy các cấp trong việc lựa chọn, xây dựng, phát hiện, bồi dưỡng tạo nguồn, cử đi đào tạo. Mặt khác nâng cao nhận thức, trách nhiệm của cấp ủy, chỉ huy các cấp nhằm tạo sự thống nhất cao, tạo ra những yếu tố cơ bản, bảo đảm cho công tác bồi dưỡng nâng cao năng lực sư phạm cho đội ngũ giảng viên của Trung tâm một cách đồng bộ.

Coi công tác bồi dưỡng nâng cao năng lực sư phạm cho đội ngũ giảng viên là trách nhiệm của cấp ủy, chỉ huy các cấp, là công việc thường xuyên, nhưng cũng là công việc lâu dài, của nhiều thế hệ. Bồi dưỡng nâng cao năng lực sư phạm cho đội ngũ giảng viên còn mang tính chất đào tạo lại để đáp ứng những vấn đề mới mà thực tiễn đặt ra. Đi đôi với việc bồi dưỡng nâng cao năng lực sư phạm cho đội ngũ giảng viên phải mạnh dạn đưa các giảng viên trẻ vào hoạt động thực tiễn giảng

dạy, nghiên cứu khoa học và đi thực tế, nghiên cứu thực tế ở các Trung tâm GDQP&AN thuộc các học viện, nhà trường trong cả nước bởi thực tiễn chính là môi trường thử thách, đánh giá, kiểm nghiệm và là thước đo về uy tín, năng lực, khả năng sư phạm một cách chính xác nhất của giảng viên nói chung và giảng viên giảng dạy chiến thuật binh chủng hợp thành cho sinh viên ngành Sư phạm GDQP&AN nói riêng.

Hai là, đổi mới phương pháp nâng cao chất lượng giảng dạy (huấn luyện) chiến thuật.

Huấn luyện chiến thuật là hệ thống các biện pháp dạy và huấn luyện cho sinh viên về lý luận chiến thuật (các nguyên tắc của các hình thức chiến thuật); về tổ chức chuẩn bị và thực hành trận chiến đấu. Huấn luyện chiến thuật gồm nhiều hình thức huấn luyện như lên lớp, seminar, tập bài, và thi, kiểm tra, đánh giá kết quả.

Để nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận (nguyên tắc chiến thuật) một yếu tố căn bản đổi mới phương pháp giảng dạy lý luận, phải theo hướng phát huy tích cực, tính chủ động sáng tạo của sinh viên, thực hiện phương châm biến quá trình đào tạo thành quá trình tự đào tạo; người học đóng vai trò trung tâm trong việc tiếp thu kiến thức, tăng cường rèn luyện bản lĩnh phong cách người chỉ huy gắn với nâng cao năng lực sư phạm cho sinh viên theo chức trách đảm nhiệm sau khi ra trường.

Đổi mới, nâng cao chất lượng biên soạn các tài liệu định chiến thuật, đây là vấn đề quan trọng mang tính định hướng và chi phối đến chất lượng tập bài của từng đề mục. Tài liệu định chiến thuật là cơ sở để giảng viên xây dựng, sắp xếp các vấn đề huấn luyện. Nếu xây dựng tài liệu định có chất lượng cao, sát với đối tượng tác chiến, tình hình ta và địa hình, thời tiết, khí hậu thủy văn sẽ tạo điều kiện thuận lợi cho giảng viên điều khiển thảo luận, tập bài; phân tích, lý giải, vận dụng lý luận vào thực tiễn, kêu gọi định hướng suy nghĩ cho người học vào những vấn đề trọng tâm, đưa huấn luyện sát với thực tế chiến đấu. Đồng thời tạo được hưng phấn thu hút sự chú ý, kích thích tính tò mò, tìm hiểu, đặc biệt là phát huy tính năng động, sáng tạo của người học trong quá trình tập bài, thảo luận, tranh luận để bảo vệ phương án của mình.

Ba là, vận dụng linh hoạt phương pháp dạy học tích cực vào tập bài các hình thức chiến thuật

Huấn luyện chiến thuật là một trong những môn học trọng tâm trong suốt quá trình đào tạo cho sinh viên ngành Sư phạm GDQP&AN tại Trung

tâm, người học cần nắm vững những nội dung cơ bản về nguyên tắc của từng hình thức chiến thuật, nắm vững mối quan hệ giữa chiến thuật với nghệ thuật chiến dịch, chiến lược. Để đạt được mục đích đó, trong quá trình huấn luyện phải tuân thủ nghiêm nguyên tắc huấn luyện: Giảng lý luận, thảo luận, tập bài, luyện tập.... Trong đó tập bài chiến thuật sử dụng phương pháp đội ngũ chiến thuật, thực hiện theo 6 bước đây là một hình thức tổ chức huấn luyện cơ bản trong huấn luyện chiến thuật, quyết định việc rèn luyện năng lực tư duy, trình độ thực hành; phát triển kỹ năng, kỹ xảo, bản lĩnh và phong cách chỉ huy. Người học phải vận dụng tổng hợp kiến thức, năng lực, kinh nghiệm để giải quyết các tình huống, các mâu thuẫn và ra các quyết định bảo đảm giành thắng lợi.

Xây dựng bài tập theo phương pháp dạy học tích cực là nội dung rất quan trọng, có xây dựng bài tập tốt, người giảng viên mới có cơ sở chỉ đạo sinh viên thực hành bài tập có hiệu quả. Quá trình xây dựng bài tập, người giảng viên cần quán triệt sâu sắc vị trí, chức năng, mục đích, yêu cầu của từng bài tập, nắm vững kiến thức lý luận của từng hình thức chiến thuật, loại hình chiến dịch; cần chú ý đến tính đặc thù của đối tượng sinh viên ngành Sư phạm GDQP&AN để xây dựng bài tập phù hợp, nhằm tạo được sự hứng thú cho người học; trên cơ sở đó phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo và khả năng tư duy của người học để đưa ra các phương án giải quyết phù hợp với lý luận và thực tiễn, huấn luyện, chiến đấu.

Trong quá trình đào tạo có nhiều đối tượng khác nhau, kiến thức đầu vào không đồng nhất, trình độ nhận thức của sinh viên không đồng đều. Do vậy tập bài chiến thuật phải phù hợp với đối tượng, xây dựng theo một trình tự có hệ thống, từ tổ chức chuẩn bị chiến đấu đến thực hành chiến đấu, tăng dần mức độ phức tạp để nâng cao từng bước nhận thức của người học với cương vị giáo viên sư phạm GDQP&AN.

Bài tập phải cung cấp đầy đủ những dữ liệu cơ bản, các yếu tố cần thiết như âm mưu, thủ đoạn hoạt động của địch, ta, địa hình, thời tiết, khí hậu và xác định rõ yêu cầu đặt ra cũng như mục đích cần đạt được để người học tập trung nghiên cứu và thực hiện nhiệm vụ theo yêu cầu của giảng viên. Trong tập bài chiến thuật, người dạy phải có kế hoạch cụ thể để tiến hành phù hợp với từng đối tượng người học.

Mặt khác dùng mô hình bản đồ số 3D đưa người học sát với thao trường ngoài thực địa, từ đó

quyết định việc rèn luyện năng lực tư duy, trình độ thực hành; đưa các tình huống chiến thuật sát với đơn vị và chiến trường, buộc người học phải vận dụng tổng hợp kiến thức, năng lực, kinh nghiệm để giải quyết các tình huống, các mâu thuẫn và ra các quyết định bảo đảm giành thắng lợi.

Quá trình xây dựng bài tập, người giảng viên cần quán triệt sâu sắc vị trí, chức năng, mục đích, yêu cầu của từng bài tập, nắm vững kiến thức lý luận của từng hình thức chiến thuật, cần chú ý đến tính đặc thù của đối tượng học viên để xây dựng bài tập phù hợp lý luận và thực tiễn không cứng nhắc, áp đặt.

Khi thực hành tập bài chiến thuật, nếu chỉ tập trung thảo luận các vấn đề thuần sẽ rất đơn điệu. Ngược lại nếu thảo luận những vấn đề trái ngược, đề xuất những dự báo phát triển mới sẽ rất khó khăn, yêu cầu người học phải nắm vững lý luận, nguyên tắc, có khả năng, khái quát, sự kết nối trong hệ thống kiến thức, khả năng phân tích, so sánh và khẳng định một cách đúng đắn trên cơ sở khoa học, khách quan, toàn diện, lịch sử, cụ thể, phát triển theo hướng từ trực quan sinh động đến tư duy trừu tượng tác động trở lại đến chủ thể và kết quả của việc ra các quyết định trong tập bài cũng như trong chiến đấu.

Trong thực tế, khi thảo luận nội dung bài tập, có những vấn đề trái ngược nhau, chưa đồng nhất về nhận thức và quan niệm thường tranh luận rất sôi nổi, người giảng viên cần định hướng kịp thời, khéo gọi, dẫn dắt người học bám sát lý luận, nguyên tắc, chú ý đến mọi điều kiện có liên quan, có chính kiến của mình để làm rõ cơ sở khoa học, nội dung, giải pháp tránh thảo luận tràn lan, rộng mà không sâu, không sát với những vấn đề đặt ra theo phương án đã được chuẩn bị trước; không vụn vặt, không quá cụ thể hoặc lý giải dài dòng mà nên tập trung đi sâu vào nội dung cốt lõi nhất, những nội dung đang có nhiều ý kiến trái ngược nhau.

Để vận dụng có hiệu quả phương án dạy học tích cực vào tập bài chiến thuật của sinh viên ngành sư phạm, cần giải quyết một cách đồng bộ từ lãnh đạo đến giảng viên, sinh viên, cán bộ quản lý giáo dục, giữ vai trò quyết định là đội ngũ giảng viên, lực lượng tiên phong trên lĩnh vực này, phải kiên quyết đổi mới, vận dụng sáng tạo phương pháp dạy học hiện đại, từ đó quyết tâm thay đổi nếp nghĩ, cách làm, tạo thói quen sư phạm mới, biết xây dựng bài toán nhận thức, bài toán thực hành để lôi cuốn người học vào nghiên cứu, tìm tòi, khám phá.

Đối với sinh viên, người quyết định kết quả, chất lượng học tập, rèn luyện của bản thân, cần tạo ra nền nếp, thói quen với phương pháp học mới, lấy tự học, tự nghiên cứu là chính, kết hợp chặt chẽ tích lũy kiến thức, kỹ năng với rèn luyện nhân cách người giáo viên tương lai, tranh thủ mọi thời gian, mọi lúc, mọi nơi để nghiên cứu, tìm tòi, sáng tạo, sáng tạo nhằm chiếm lĩnh nội dung, mục tiêu đã xác định để hoàn thành mọi nhiệm vụ học tập. Đổi mới phương pháp dạy học là một trong những yêu cầu rất quan trọng và cấp thiết, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo sinh viên ngành Sư phạm GDQP&AN ở Trung tâm GDQP&AN, Trường Đại học Vinh. Vì vậy, để nâng cao chất lượng giáo dục đào tạo, phải tiếp tục đổi mới đồng bộ cả nội dung, chương trình, phương pháp dạy học; trong đó đặc biệt coi trọng vận dụng phương pháp dạy học tích cực vào tập bài chiến thuật, nhằm phát huy cao nhất tính tích cực, chủ động, sáng tạo, tính dân chủ, tăng cường đối thoại, tranh luận giữa

người dạy với người học, thiết lập mối quan hệ cộng hưởng giữa người học với người dạy để thực hiện có hiệu quả mục tiêu môn học.

III. KẾT LUẬN

Nâng cao chất lượng huấn luyện chiến thuật cho sinh viên ngành Sư phạm GDQP&AN ở Trung tâm GDQP&AN, Trường Đại học Vinh hiện nay theo tinh thần đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, chúng ta phải có nhiều giải pháp đồng bộ, phát huy có hiệu quả các nguồn lực tham gia đổi mới. Kết hợp huấn luyện kiến thức cơ bản với tăng cường truyền thụ kinh nghiệm thực tiễn chiến đấu; gắn nhiệm vụ đào tạo với nghiên cứu khoa học. Muốn làm tốt được vấn đề này đòi hỏi phải có sự phối hợp của tất cả các thành phần, các lực lượng trực tiếp tham gia quá trình sư phạm mà cụ thể là huấn luyện chiến thuật binh chủng hợp thành gắn với phát triển năng lực, nghiệp vụ sư phạm cho sinh viên, đáp ứng cao nhất mục tiêu, yêu cầu đào tạo của nhà trường.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Ban Chấp hành Trung ương (2013) “Nghị quyết về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế”, số 29-NQ/TW, Hà Nội.

Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), Văn kiện đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập 1, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.

Quân ủy Trung ương (2022), Nghị quyết về nâng cao chất lượng huấn luyện giai đoạn 2023 -2030 và những năm tiếp theo, số 1659-NQ/QUTW ngày 20/12/2022. 4. Quân ủy trung ương (2022), “Nghị quyết về lãnh đạo công tác khoa học quân sự đến năm 2030 và những năm tiếp theo”, số 1652- NQ/QUTW, Hà Nội.